

Схеми академічної недоброчесності у науковій публікаційній діяльності та заходи їх запобігання

Олеся Тоцька

Totska.Olesia@vnu.edu.ua

професор кафедри менеджменту,

Волинський національний університет імені Лесі Українки (Луцьк, Україна),

асоційований дослідник,

*Французький дослідницький центр гуманітарних і соціальних наук
CEFRES, UAR 3138 CNRS–MEAE (Прага, Чеська Республіка)*

АНОТАЦІЯ

В умовах відкритого доступу до електронних версій наукових матеріалів (статей, книг, дисертацій) з'явилася велика загроза щодо їх недоброчесного використання. Окрім того, окремі автори публікацій використовують недоброчесні схеми задля збільшення та пришвидшення свого авторства. Метою дослідження є виявити та проаналізувати схеми академічної недоброчесності, пов'язані з авторством наукових публікацій, і визначити заходи їх запобігання окремо для різних суб'єктів. Для реалізації мети дослідження використано такі методи: аналіз, спостереження, інтерв'ювання – для виявлення різноманітних схем академічної недоброчесності, які застосовують науковці для збільшення кількості власних публікацій, або з інших міркувань; графічний метод – для їх схематичного відображення. Розглянуто дев'ять схем академічної недоброчесності, які сформовано на основі аналізу персональних сторінок науковців і статей у наукових журналах, спостережень за науковою діяльністю, інтерв'ювання. Вказано причини та цілі їх виникнення. Кожній схемі підібрана лаконічна символічна назва: «Міграція», «Вуалізація», «Резекція», «Інтервенція», «Екстракція», «Кооперація», «Компіляція», «Акумуляція», «Евакуація». З метою запобігання проявам академічної недоброчесності, запропонована низка заходів окремо для ЗВО та наукових установ, а також редакційних колегій журналів і приватних видавництв, куди подаються матеріали для публікації.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: академічна доброчесність, академічна недоброчесність, схеми академічної недоброчесності, наукова публікаційна діяльність, наукові публікації

Отримано : 17/01/2025

Переглянуто: 31/01/2025

Прийнято : 29/04/2025

1. Вступ. Згідно ст. 42 Закону України «Про освіту», «академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» (Законодавство України, 2017). Однак в умовах відкритого доступу до електронних версій наукових матеріалів (статей, книг, дисертацій тощо), можливості їх вільного копіювання, з'явилася велика загроза щодо недоброчесного використання фрагментів текстів як здобувачами освіти, так і науково-педагогічними, педагогічними та науковими працівниками. Зокрема поширеними стали факти такої неправомірної поведінки: академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, обману.

Безумовно, імідж науково-педагогічних, педагогічних і наукових працівників є складовою частиною іміджу закладів вищої освіти чи наукових установ, у яких вони працюють. Тому участь освітян і науковців у різноманітних схемах академічної недоброчесності негативно впливає як на їхній особистий імідж, так і імідж організацій, де вони працюють.

Якщо зосередити увагу на авторстві наукових публікацій, то тут можна сформулювати таке визначення-антитезу: академічна недоброчесність у науковій публікаційній діяльності, на противагу академічній доброчесності, – порушення етичних принципів і правил, якими мають керуватися науково-педагогічні, педагогічні та наукові працівники під час провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до наукових (творчих) досягнень.

2. Огляд літератури. Зауважимо, що більшість сучасних наукових досліджень розглядають порушення принципів академічної доброчесності студентами. З огляду на таку ситуацію, доцільно також описати й проаналізувати схеми академічної недоброчесності, пов'язані з авторством наукових публікацій, і визначити заходи їх запобігання. Адже, як зазначено в Етичному кодексі ученого України, «тільки реальний творчий внесок у наукову роботу може слугувати критерієм авторства» (Законодавство України, 2009).

Серед українських науковців відмітимо такі статті щодо академічної недоброчесності: вивчено проблемні аспекти впровадження культури академічної доброчесності в українському закладі вищої освіти (Карагодіна й ін., 2019); розглянуто загальні способи запобігання академічній недоброчесності студентів під час перевірки знань в умовах дистанційної форми навчання (Міняйлова, 2022); висвітлено типові засоби запобігання та боротьби з академічною і науковою недоброчесністю у 20-ти кращих університетах Австралії (Полоцька, 2018); встановлено особливості експертизи наукових текстів для виявлення академічної

недоброчесності (Ромах, 2021); розглянуто проблему недоброчесної поведінки студентів у процесі навчання й виконання науково-дослідних робі (Варава, 2020).

Академічну недоброчесність досліджувала також науковці з інших країн. Загалом, публікації на означену тематику можна згрупувати за низкою ознак.

Щодо академічної недоброчесності в окремих містах чи країнах світу: психометричні властивості опитувальника академічної нечесності студентів англійської мови в Куенці, Еквадор (Arellano та Tornero, 2023); вплив взаємодії студента та викладачів на академічну нечесність на прикладі громадського коледжу в Каліфорнії (Bluestein, 2015); випадки та типи порушень в одному чеському університеті, характеристики студентів, які схилиють їх до списування, деякі причини цього, заходи, які були вжиті як вирішення виявленої проблеми (Dannhoferova й ін., 2022); ставлення та поведінка вчителів початкової школи щодо академічної доброчесності та нечесності в Сполучених Штатах (DiPaulo, 2022); академічна нечесність у контексті оцінювання нечесних практик учнів та академічна нечесність вчителів під час навчання на прикладі Словаччини (Ferkova та Zacharova, 2023); фактори, пов'язані зі сприйняттям професорами університетів академічної нечесності студентів-стоматологів з двох університетів у столиці Перу (Ladera-Castaneda й ін., 2023); типологія, частота, поширеність, рівень академічного шахрайства та його причини з точки зору студентів закладу вищої освіти міста Барранкілья (Martinez й ін., 2015); поведінка, ставлення та цінності, пов'язані з академічною чесністю, про які повідомляли хорватські студенти закладів вищої освіти (Petrak i Bartolac, 2014); академічна неправильна поведінка студентів факультету харчування в державному університеті Бразилії (Sousa й ін., 2024).

Щодо окремих видів порушень академічної доброчесності (списування, плагіат): зв'язок між академічним списуванням та імпульсивністю у великій вибірці підлітків, які відвідували класи медичної освіти в середній школі (Anderman й ін., 2010); списування як опір тестуванню (Doerr, 2021); вирішення проблеми плагіату студентами вищої освіти (Ramies й ін., 2020); опитування для визначення причин, які спонукають студентів до можливого плагіату під час навчання на прикладі Маріборського університету в Словенії (Sprajc й ін., 2017); сприйняття хорватськими вчителями частоти та прийнятності різних видів списувань, а також їх сприйняття причин списування та їх реакція на списування (Stambuk й ін., 2015); явище академічного плагіату серед учнів середньої та старшої школи (Sureda-Negre й ін., 2015); ставлення учнів і вчителів до списування під час оцінювання успішності учнів (Vuckovic й ін., 2020); вплив впровадження програмного забезпечення для виявлення плагіату у вищій освіті на рівень плагіату (Youmans, 2011).

Щодо електронної нечесності в освіті, онлайн-оцінювання: цифрове навчання та цифрове шахрайство (Conway й ін., 2017); особливості організації оцінювання результатів дистанційного навчання в школах України в умовах воєнного стану (Holovko й ін., 2023); практики електронної нечесності серед студентів програми «Наукова освіта» на основі моделей вимірювання у контексті вищої освіти в Румунії (Mata й ін., 2020); забезпечення надійності процедур онлайн-оцінювання, що включає методичну й організаційну складові (Pakki, 2022); порушення простору, місця та матеріальних умов, викликане переходом традиційного викладання мови на місці до екстреного дистанційного викладання у програмі англійської для академічних цілей, а саме залученість студентів та академічна доброчесність (Vasilopoulos i Bangou, 2022).

Щодо інших аспектів академічної нечесності/доброчесності: занепокоєння вчителів початкової школи в США щодо загрози кар'єрному росту, життєздатності віртуального навчання, академічної нечесності тощо (Compton й ін., 2010); вплив джерела інформації на оцінку студентами академічної нечесності (Engler i Landau, 2011); нові ідеї щодо заохочення академічної чесності й етичної поведінки, а також для запобігання та боротьби з академічною нечесністю (Glendinning, 2021); сприйняття викладачами університетів своєї ролі в сфері академічної доброчесності (Gottardello та Karabag, 2022); ставлення та переконання студентів щодо академічної нечесності та їх рішення записатися на курс або відмовитися від курсу, який викладає професор, який не терпить академічної нечесності (Levy та Rakovski, 2006); роль викладачів університетів у викладанні академічної доброчесності шляхом навчання студентів навичкам інформування, письма та створення посилань, а також навчання своїх студентів запобігання плагіату (Peters й ін., 2019); масштабований підхід, який дає вчителям можливість бути основними агентами змін у перетворенні проблеми академічної нечесності на можливість позитивного розвитку молоді (Stephens i Wanggaard, 2016).

Як бачимо, академічна недоброчесність серед викладачів і науковців є недостатньо вивченою.

3. Методологія. Метою дослідження є виявити та проаналізувати схеми академічної недоброчесності, пов'язані з авторством наукових публікацій, і визначити заходи їх запобігання окремо для різних суб'єктів. Для реалізації мети використано такі методи: аналіз, спостереження, інтерв'ювання – для виявлення різноманітних схем академічної недоброчесності серед викладачів і науковців; графічний метод – для їх схематичного відображення. Зауважимо, що описані нижче схеми сформовані автором на основі аналізу персональних сторінок науковців і статей у наукових журналах, спостережень за науковою діяльністю, інтерв'ювання.

4. Результати. Отже, розглянемо схеми, які використовують науковці для збільшення кількості власних публікацій, або з інших міркувань. Кожній схемі нами підібрана лаконічна символічна назва: «Міграція»; «Вуалізація»; «Резекція»; «Інтервенція»; «Екстракція»; «Кооперація»; «Компіляція»; «Акумуляція»; «Евакуація».

Схема академічної недоброчесності «Міграція» полягає в тому, що співавтор, який не є першим у списку співавторів колективної публікації, у разі згадування бібліографії цього твору на своїй особистій Інтернет-сторінці, у звіті чи іншому документі ставить себе на перше місце. Таким чином він підвищує свою статусність. На **Рис. 1** наведена ілюстрація такої схеми у випадку з чотирма співавторами, коли останній співавтор указує себе першим.

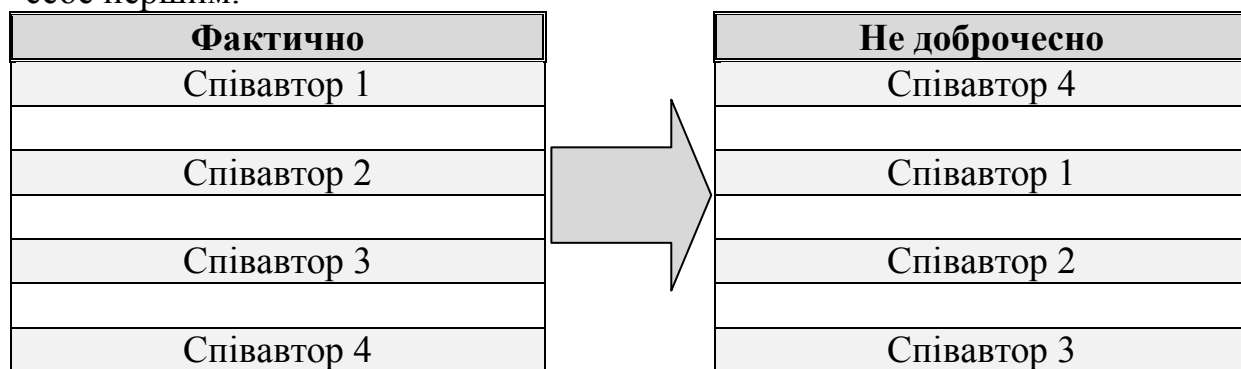

Рисунок 1. Схема академічної недоброчесності «Міграція» (Створено автором)

У випадку застосування схеми академічної недоброчесності «Вуалізація» співавтор наукової статті в розділі «Огляд літератури» при цитуванні своїх колективних праць згадує тільки співавторів. Це робиться з метою приховати самоцитування. На **Рис. 2** відображено таку схему, де автор був другим у переліку співавторів.

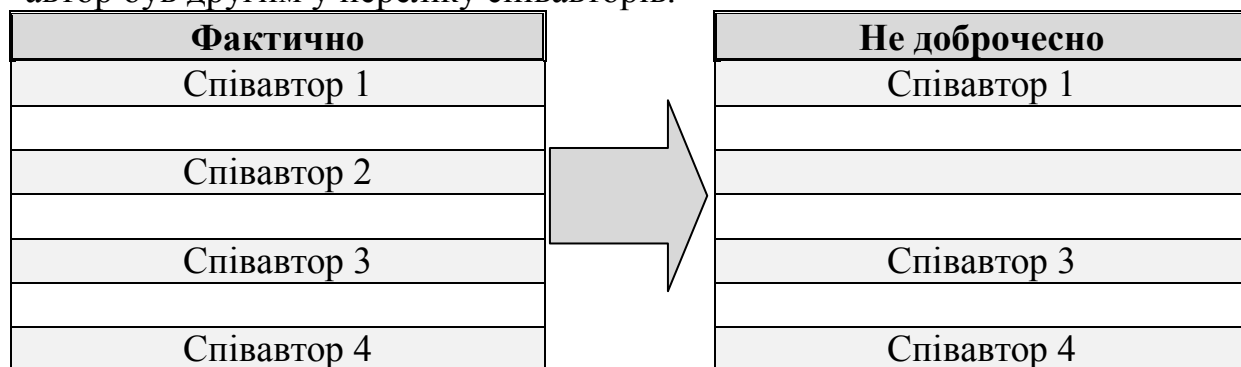

Рисунок 2. Схема академічної недоброчесності «Вуалізація» (Створено автором)

Схема академічної недоброчесності «Резекція» полягає в тому, що створюється колективна стаття, але один чи декілька зі співавторів не афішують свого внеску. Це може бути пов'язане з виконанням ними своєї

роботи на замовлення за певну винагороду, або з родинними зв'язками. На **Рис. 3** наведена ілюстрація такої схеми у випадку з двома співавторами, коли один із них не вказується при публікації твору.

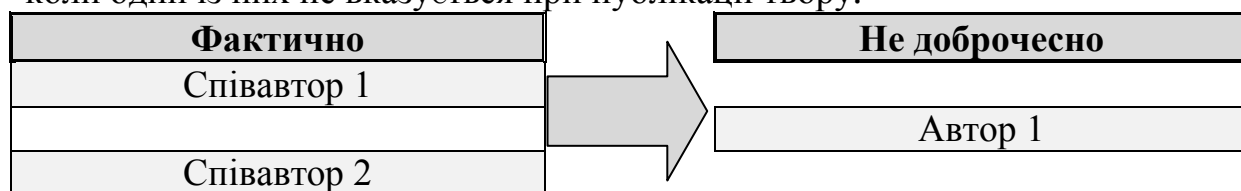

Рисунок 3. Схема академічної недоброчесності «Резекція» (Створено автором)

Схема академічної недоброчесності «Інтервенція» є оберненою до схеми «Резекція». Вона полягає в тому, що автор наукової праці дописує до неї інших «співавторів», які над нею не працювали. Це дуже поширено у випадку, коли студенти, аспіранти чи докторанти готують наукові праці та вписують туди своїх викладачів, наукових керівників чи консультантів на знак вдячності за співпрацю чи за додаткові бали до оцінювання з освітніх курсів. На **Рис. 4** наведена ілюстрація такої схеми у випадку з долученням одного «співавтора».

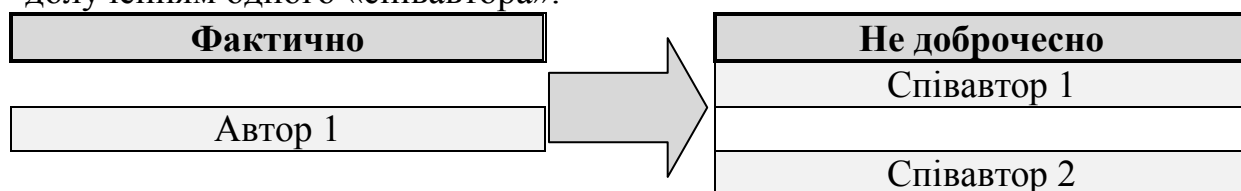

Рисунок 4. Схема академічної недоброчесності «Інтервенція» (Створено автором)

У випадку застосування схеми академічної недоброчесності «Екстракція» автор готує статтю в повному обсязі на замовлення іншої особи без зазначення свого авторства переважно за певну винагороду, або внаслідок родинних зв'язків. Її відображено на **Рис. 5**.

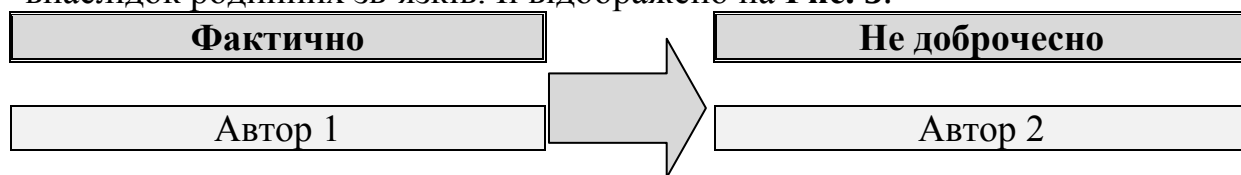

Рисунок 5. Схема академічної недоброчесності «Екстракція» (Створено автором)

Схема академічної недоброчесності «Кооперація» полягає в тому, що низка авторів за попередньою домовленістю готують одноосібні статті, де вписують інших «співавторів», а вони у відповідь роблять те саме (за принципом: «Ти мені – я тобі»). Таким чином, авторство однієї людини зростає пропорційно до кількості осіб, залучених до цієї схеми. Основна причина участі в такій схемі – пришвидшення збільшення кількості

власних публікацій. На **Рис. 6** наведена ілюстрація такої схеми у випадку з трьома авторами.

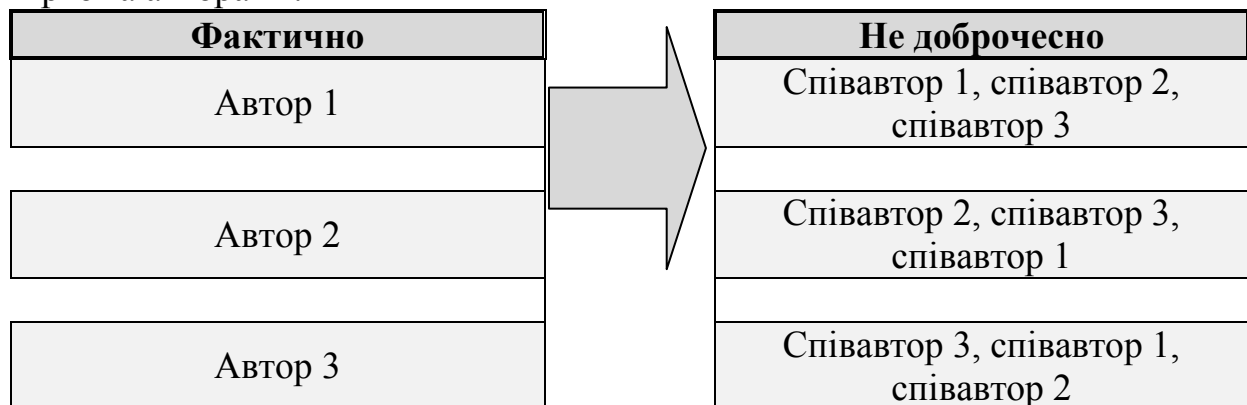

Рисунок 6. Схема академічної недоброчесності «Кооперація» (Створено автором)

У випадку застосування схеми академічної недоброчесності «Компіляція» автор створює свою наукову працю із запозиченням частини чужої роботи (переробленої чи без змін) без належного цитування. Фактично, це є плагіатом у чистому вигляді. Схема застосовується з метою запозичення чужих ідей. На **Рис. 7** наведена ілюстрація такої схеми. Доречно тут згадати і про використання авторами штучного інтелекту (ШІ), а також запозичення з іншомовних публікацій.

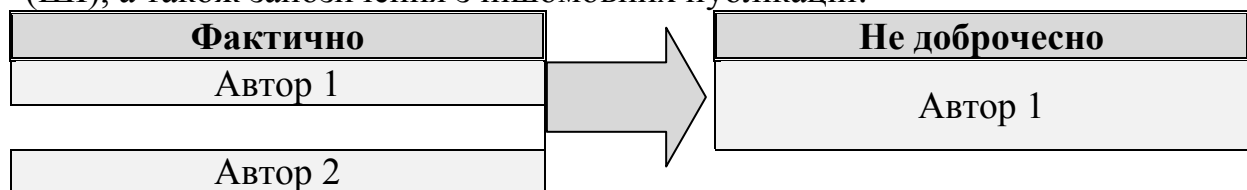

Рисунок 7. Схема академічної недоброчесності «Компіляція» (Створено автором)

Схема академічної недоброчесності «Акумуляція» полягає в тому, що автор публікує свою статтю в різних журналах. Фактично це є самоплагіатом у вигляді дуплікації публікацій. Основна мета – збільшити кількість власних публікацій. Ілюстрація такої схеми наведена на **Рис. 8**.

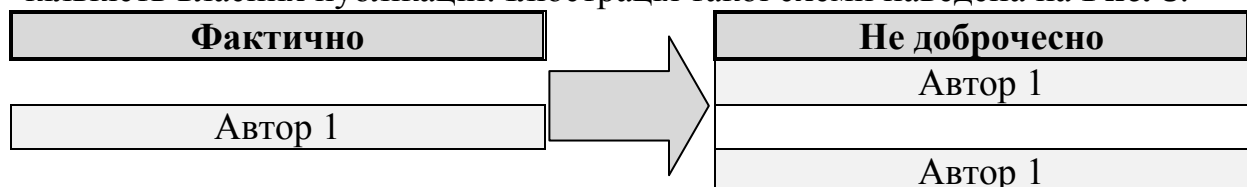

Рисунок 8. Схема академічної недоброчесності «Акумуляція» (Створено автором)

У випадку застосування схеми академічної недоброчесності «Евакуація» видається колективна книга, до прикладу монографія, але кожен із співавторів отримує примірники, де на титульній сторінці фігурує

тільки він один. Таким чином колективна книга перетворюється в одноосібну. Основна мета – стати автором одноосібної книги. На **Рис. 9** наведена ілюстрація такої схеми.

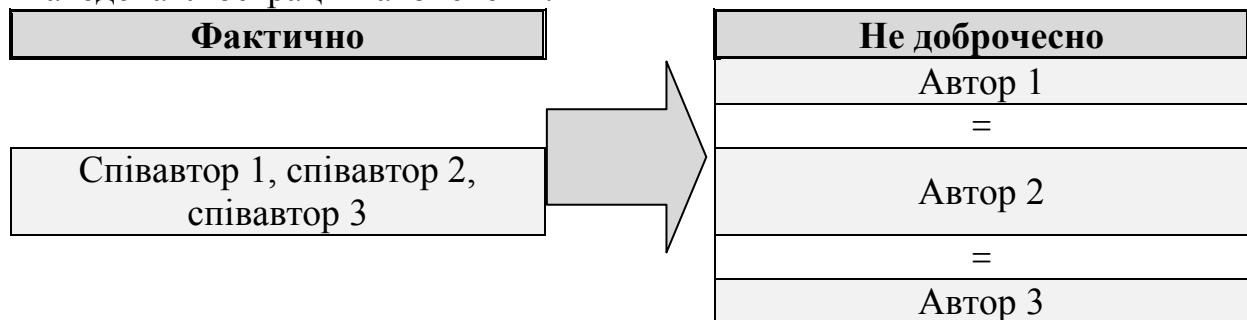

Рисунок 9. Схема академічної недоброчесності «Евакуація» (Створено автором)

Загалом, схем наукової недоброчесності може бути більше, залежно від того яку мету переслідують особи, які беруть у ній участь. Зауважимо, що причинами такої поведінки науковців може бути брак часу, застосування адміністративного ресурсу чи просто лінощі. Завданням наукової спільноти та видавництва є недопущення таких випадків у своїй діяльності.

Зокрема, для закладів вищої освіти та наукових установ нами рекомендовано такі заходи:

- формування культури академічної доброчесності в усіх учасників освітнього процесу, наукових працівників (для уникнення використання будь-яких схем академічної недоброчесності, у тому числі схеми «Екстракція»). Це можливо за допомогою введення в дію в кожному закладі вищої освіти та науковій установі Кодексу академічної доброчесності;

- організація курсів із тайм-менеджменту наукової діяльності;

- заохочення до одноосібних праць (наприклад, за допомогою більшої кількості балів у щорічному загальноуніверситетському рейтингу викладачів);

- створення системи запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій і навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників. Це можливо, зокрема, за допомогою використання онлайн-платформ і програм для перевірки тексту на плагіат, у тому числі ШІ-плагіат;

- моніторинг завідувачами кафедр персональних сторінок викладачів на університетських ресурсах, ретельне вивчення їх щорічних звітів (для запобігання використанню схеми академічної недоброчесності «Міграція»).

Для редакційних колегій журналів доцільно проводити такі заходи:

- перевірка наукових статей на плагіат (для запобігання використанню схем академічної недоброчесності «Компіляція», «Акумуляція»);

- обмеження кількості авторів однієї публікації (на розсуд редакційної колегії журналу);
- фіксація в кожній колективній праці конкретного внеску кожного співавтора (для запобігання використанню схем академічної недоброчесності «Резекція», «Інтервенція», «Кооперація»);
- заохочення до одноосібних праць (наприклад, на безкоштовній основі, або зі знижкою в оплаті, якщо публікація в журналі платна);
- перевірка розділу «Огляд літератури» у статтях на наявність згадок усіх авторів зі списку джерел статті (для запобігання використанню схеми академічної недоброчесності «Вуалізація»).

Приватним видавництвом не варто вступати у змову зі співавторами колективних книг щодо друку обкладинок з одним автором (для запобігання використанню схеми академічної недоброчесності «Евакуація»).

Звичайно, описані дев'ять схем академічної недоброчесності авторів наукових публікацій не претендують на повний опис академічного шахрайства. Їхня кількість може бути доповнена в частині:

- 1) некоректного посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- 2) порушення норм законодавства про авторське право та суміжні права;
- 3) надання недостовірної інформації про методики та результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- 4) послаблення чи відсутності контролю за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- 5) необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

5. Висновки. У сучасних умовах відкритості та доступності академічних текстів почастишали випадки їх неправомірного використання. Окрім того, у гонитві за збільшенням кількості власних публікацій і їх цитувань, окремі автори беруть участь у схемах академічної недоброчесності. У межах статті описано дев'ять схем академічної недоброчесності, пов'язані з авторством наукових публікацій, які отримані на підставі аналізу персональних сторінок науковців і статей у наукових журналах, спостережень за науковою діяльністю, інтерв'ювання. Кожна схема, відповідно до її змісту, отримала лаконічну назву («Міграція», «Вуалізація», «Резекція», «Інтервенція», «Екстракція», «Кооперація», «Компіляція», «Акумуляція», «Евакуація») та графічне відображення, що можна вважати певним новаторським підходом до виявлення проблеми. Кожна зі схем має свої особливості: «Міграція» – переміщення автора у списку співавторів колективної публікації на перше місце при формуванні переліку власних праць; «Вуалізація» – відсутність згадок про автора в

огляді літератури нової наукової статті за умови включення його праць у список літератури цієї статті, задля приховання самоцитування; «Резекція» – не зазначення всіх співавторів колективної праці, які брали участь в її написанні; «Інтервенція» – дописування до співавторів наукової праці осіб, які не брали участь в її написанні; «Екстракція» – заміна автора статті на іншу особу; «Кооперація» – взаємне дописування «співавторів» наукових публікацій; «Компіляція» – плагіат чужої роботи; «Акумуляція» – дуплікація публікацій автора; «Евакуація» – видання колективної праці як одноосібної усіма співавторами.

Практична значущість проведеного дослідження полягає в пропозиції низки заходів для запобігання проявів академічної недоброчесності окремо для закладів вищої освіти та наукових установ, редакційних колегій журналів, приватних видавництв: формування культури академічної доброчесності, організація курсів із тайм-менеджменту наукової діяльності, заохочення до одноосібних праць, перевірка наукових статей на плагіат, уникнення змов із співавторами книг тощо.

Список літератури

- Anderman E. M., Cupp P. K., Lane D. Impulsivity and academic cheating. *Journal of Experimental Education*. 2010. Vol. 78, Iss. 1. P. 135–150. DOI: <https://doi.org/10.1080/00220970903224636>.
- Arellano W. M. B., Tornero J. L. V. Psychometric properties of the academic dishonesty questionnaire in English students in Cuenca, Ecuador. *Etic Net-Revista Cientifica Electronica de Educacion y Comunicacion en la Sociedad del Conocimiento*. 2023. Vol. 23, Iss. 2. P. 419–432. DOI: <https://doi.org/10.30827/eticanet.v23i2.28284>.
- Bluestein S. A. Connecting student-faculty interaction to academic dishonesty. *Community College Journal of Research and Practice*. 2015. Vol. 39, Iss. 2. P. 179–191. DOI: <https://doi.org/10.1080/10668926.2013.848176>.
- Compton L., Davis N., Correia A.-P. Pre-service teachers' preconceptions, misconceptions, and concerns about virtual schooling. *Distance Education*. 2010. Vol. 31, Iss. 1. P. 37–54. DOI: <https://doi.org/10.1080/01587911003725006>.
- Conway C. S., Staten B. H., Harris S., Maultsby M., Sims Y., Hayes G., Smith S., Mutisya P., Osler J. Cheating: Digital learning activities and challenges. In D. M. Velliaris (Ed.), *Handbook of research on academic misconduct in higher education*. 2017. Pp. 112–130. Hersey, USA: IGI Global. DOI: <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-1610-1.ch005>.
- Dannhoferova J., Foltýnek T., Dlabolova D., Fishman T. Cutting the vicious circle: Addressing the inconsistency in teachers' approaches to academic integrity breaches. *Journal on Efficiency and Responsibility in Education*

- and Science*. 2022. Vol. 15, No. 1. P. 10–22. DOI: <https://doi.org/10.7160/eriesj.2022.150102>.
- DiPaulo D. Do preservice teachers cheat in college, too? A quantitative study of academic integrity among preservice teachers. *International Journal for Educational Integrity*. 2022. Vol. 18, 2. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40979-021-00097-3>.
- Doerr K. Testing and cheating: technologies of power and resistance. *Cultural Studies of Science Education*. 2021. Vol. 16. P. 1315–1334. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11422-021-10048-6>.
- Engler J. N., Landau J. D. Source is important when developing a social norms campaign to combat academic dishonesty. *Teaching of Psychology*. 2011. Vol. 38, Iss. 1. P. 46–48. DOI: <https://doi.org/10.1177/0098628310390848>.
- Ferkova S., Zacharova Z. Implementation of moral education by teachers of foreign languages. *Journal of Language and Cultural Education*. 2023. Vol. 11, Iss. 3. P. 67–75. DOI: <https://doi.org/10.2478/jolace-2023-0028>.
- Glendinning I. Book review, integrity in education for future happiness. *International Journal for Educational Integrity*. 2021. Vol. 17, 10. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40979-021-00076-8>.
- Gottardello D., Karabag S. F. Ideal and actual roles of university professors in academic integrity management: a comparative study. *Studies in Higher Education*. 2022. Vol. 47, Iss. 3. P. 526–544. DOI: <https://doi.org/10.1080/03075079.2020.1767051>.
- Holovko S. H., Zhuk Y. O., Naumenko S. O. The peculiarities of organising the assessment of students' distance learning outcomes under martial law. *Information Technologies and Learning Tools*. 2023. Vol. 97, No. 5. P. 35–54. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v97i5.5388>.
- Карагодіна О., Семігіна Т., Дітковська Л., Ярмоленко Є. Академічна недоброчесність: проблема поведінки студентів чи інституційних засад вищої освіти? *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. № 3. С. 58–74. DOI: 10.33287/11213.
- Ladera-Castaneda M., Leon-Malaga F., Espinoza-Olortegui M., Nicho-Valladares M., Cervantes-Ganoza L., Verastegui-Sandoval A., Solis-Dante F., Castro-Rojas M., Cayo-Rojas C. F. Factors associated with the perception of university professors about academic dishonesty in dental students from two Peruvian universities: Analysis under multivariable regression model. *BMC Medical Education*. 2023. Vol. 23, 297. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12909-023-04281-6>.
- Законодавство України. (2009). Етичний кодекс ученого України від 15.04.2009 р. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>.
- Законодавство України. (2017). Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (із змінами). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

- Levy E. S., Rakovski C. C. Academic dishonesty: A zero tolerance professor and student registration choices. *Research in Higher Education*. 2006. Vol. 47. P. 735–754. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11162-006-9013-8>.
- Martinez A., Borjas M., Andrade J. J. Academic integrity: The case of a private institution in the city of Barranquilla. *Zona Proxima*. 2015. Vol. 23. P. 1–17. DOI: <https://doi.org/10.14482/zp.23.7184>.
- Mata L., Lazar I. M., Ghiatau R. Exploring academic dishonesty practices among science education university students. *Journal of Baltic Science Education*. 2020. Vol. 19, Iss. 1. P. 91–107. DOI: <https://doi.org/10.33225/jbse/20.19.91>.
- Міняйлова А. В. Запобігання академічній недоброчесності студентів під час перевірки знань з іноземної мови у немовних ЗВО в умовах дистанційної форми навчання. *Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки*. 2022. Вип. 98. С. 15–20. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-98-2>.
- Pakki M. S. The ensuring of reliability of students' assessment procedures during online learning. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 88, No. 2. P. 139–151. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4476>.
- Pamies M. M., Valverde M., Cross C. Organising research on university student plagiarism: A process approach. *Assessment & Evaluation in Higher Education*. 2020. Vol. 45, Iss. 3. P. 401–418. DOI: <https://doi.org/10.1080/02602938.2019.1658714>.
- Peters M., Boies T., Morin S. Teaching academic integrity in Quebec universities: Roles professors adopt. *Frontiers in Education*. 2019. Vol. 4. DOI: <https://doi.org/10.3389/feduc.2019.00099>.
- Petrak O., Bartolac A. Academic honesty amongst the students of health studies. *Croatian Journal of Education-Hrvatski Casopis za Odgoj i Obrazovanje*. 2014. Vol. 16, No. 1. P. 81–117.
- Полоцька О. Засоби запобігання і боротьби з проявами академічної та наукової недоброчесності в університетах Австралії: вивчення позитивного досвіду. *Нова педагогічна думка*. 2018. № 1. С. 8–13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2018_1_3.
- Ромах О. Особливості експертизи наукових робіт щодо виявлення академічної недоброчесності. *Scientific Notes of Institute of Journalism*. 2021. Т. 1 (78). С. 11–29. DOI: <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2021.78.1>.
- Sousa R. C. V., de Carvalho N. C., Mendonca R. D. The ethical conduct of nutrition undergraduates at a public university in Brazil. *Mundo da Saude*. 2024. Vol. 48. DOI: <https://doi.org/10.15343/0104-7809.202448e15302023I>.

- Sprajc P., Urh M., Jerebic J., Trivan D., Jereb E. Reasons for plagiarism in higher education. *ORGANIZACIJA*. 2017. Vol. 50, Iss. 1. P. 33–45. DOI: <https://doi.org/10.1515/orga-2017-0002>.
- Stambuk M., Maricic A., Hanzec I. Cheating is unacceptable, but ... teachers' perceptions of and reactions to students' cheating at schools and universities. *Croatian Journal of Education-Hrvatski Casopis za Odgoj i Obrazovanje*. 2015. Vol. 17, No. Sp. Ed. 4. P. 259–288.
- Stephens J. M., Wangaard D. B. The achieving with integrity seminar: An integrative approach to promoting moral development in secondary school classrooms. *International Journal for Educational Integrity*. 2016. Vol. 12, 3. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40979-016-0010-1>.
- Sureda-Negre J., Comas-Forgas R., Oliver-Trobat M. F. Academic plagiarism among secondary and high school students: Differences in gender and procrastination. *Comunicar*. 2015. Vol. 22, No. 44. P. 103–111. DOI: <https://doi.org/10.3916/C44-2015-11>.
- Варава І. Причини існування академічної недоброчесності студентства в сучасному освітньо-науковому просторі та шляхи її подолання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 33(1). С. 273–278. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/33.215743>.
- Vasilopoulos E., Bangou F. The intersections of student engagement and academic integrity in the emergency remote 'English for academic purposes' assemblage. *Language and Literacy*. 2022. Vol. 24, No. 1. P. 6–23.
- Vuckovic D., Pekovic S., Blečić M., Dokovic R. Attitudes towards cheating behavior during assessing students performance: Student and teacher perspectives. *International Journal for Educational Integrity*. 2020. Vol. 16, 13. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40979-020-00065-3>.
- Youmans R. J. Does the adoption of plagiarism-detection software in higher education reduce plagiarism? *Studies in Higher Education*. 2011. Vol. 36, Iss. 7. P. 749–761. DOI: <https://doi.org/10.1080/03075079.2010.523457>.